

Sygn. akt VII U 270/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2015 roku

Sąd Rejonowy w Częstochowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący sędzia Sądu Rejonowego Barbara Sobocińska

Protokolant starszy sekretarz sądowy Anna Rutkowska

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2015 roku w Częstochowie

sprawy z odwołania A. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 22 kwietnia 2015 roku, znak (...)

z dnia 04 maja 2015 roku, znak (...)

w sprawie A. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o zasiłek chorobowy

oddala odwołania.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 04 maja 2015 roku, (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonej A. T. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 14.04.2015r. do 01.05.2015r.

Decyzją z dnia 22 kwietnia 2015 roku, (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonej A. T. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 28.03.2015r. do 13.04.2015r.

W uzasadnieniach w/w decyzji organ rentowy powołał się na przepisy ustawy z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zgodnie z którymi zasiłek chorobowy nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje pracę zarobkową stanowiącą tytułu objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. Organ rentowy podniósł, iż z posiadanej dokumentacji ubezpieczonej wynika, że w okresie od 01.02.2013r. do 13.01.2015r. odwołująca była zatrudniona w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w W.. Niezdolność do pracy powstała w dniu 15.01.2015r. Organ rentowy podniósł, iż po ustaniu tytułu ubezpieczenia z dniem 15.01.2015r. odwołującej nie przysługiwał zasiłek chorobowy, bowiem kontynuowała działalność pozarolniczą stanowiącą tytuł do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym.

Odwołania od w/w decyzji złożyła ubezpieczona A. T. w dniu 22 maja 2015 roku i wniosła o uchylenie zaskarżonych decyzji ZUS i przyznanie prawa do zasiłku chorobowego za sporne okresy.

W uzasadnieniu odwołań ubezpieczona podniosła, iż spełniła wszystkie przesłanki do przyznania zasiłku chorobowego za sporny okres, bowiem jej niezdolność do pracy powstała w dniu 31.10.2014r. Nadto, że gdyby nawet przyjąć, że niezdolność do pracy powstała po ustaniu tytułu ubezpieczenia, to niezdolność ta powstała nie później niż w ciągu

14 dni od ustania ubezpieczenia chorobowego i trwała bez przerwy co najmniej 30 dni. Zdaniem odwołującej, w zaistniałych okolicznościach, organ rentowy bezpodstawnie odmówił jej prawa do zasiłku chorobowego za okres wskazany w zaskarżonej decyzji.

Nadto ubezpieczona przyznała, że po ustaniu tytułu ubezpieczenia, kontynuowała działalność pozarolniczą, jednakże zgodnie z zaleceniami, powstrzymywała się prowadzenia tej działalności osobiście. Odwołująca zarzuciła, że w trakcie orzeczonej niezdolności do pracy, w siedzibie jej kancelarii nie pojawiły się żadne osoby mające uprawnienia do przeprowadzenia kontroli w ramach prewencji ZUS i nie został jej przedstawiony żaden protokół z tejże kontroli.

W odpowiedzi na odwołania ZUS wnosił o ich oddalenie argumentując, jak w uzasadnieniach zaskarżonych decyzji.

Zarządzeniem z dnia 23 czerwca 2015 roku sprawę z odwołania A. T. od decyzji z dnia 22 kwietnia 2015 roku (sygn. akt VII U 271/15) połączono do wspólnego rozpoznania i wyrokowania ze sprawą z odwołania A. T. od decyzji z dnia 04 maja 2015 roku – sygn. akt VII U 270/15 (k. 14 – sygn. akt VII U 271/15).

Sąd rejonowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczona A. T. podlegała ubezpieczeniom społecznym, w tym obowiązkowemu ubezpieczeniu chorobowemu, z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, w okresie od 01.02.2013r. **do 13.01.2015r.**, w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w W.. Stosunek pracy ustał z dniem 13.01.2015r. i tym samym ustał tytuł ubezpieczenia chorobowego.

Pracodawca rozwiązał z ubezpieczoną umowę o pracę bez wypowiedzenia w trybie dyscyplinarnym z powodu świadczenia pracy w kancelarii w czasie korzystania ze zwolnienia lekarskiego u pracodawcy, utraty zaufania wobec udzielania porad prawnych w zakresie niezgodnego z prawem wykorzystywania zwolnień lekarskich, podobnych do tych (zwolnienia od lekarza psychiatry), jakie zostały przedłożone pracodawcy.

Ubezpieczona odwołała się do sądu od rozwiązania umowy o pracę. Sąd Rejonowy dla Warszawy Żoliborza w Warszawie postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2015 r. zwolnił A. T. od opłaty od pozwu w sprawie o przywrócenie do pracy, VII P 216/15.

(dowód: akta rentowe, akta rentowe w sprawie VII U 237/15 – dyscyplinarne rozwiązanie umowy ,kopia dokumentów k. – 24 - 25)

W okresie od 28 marca 2015 r. do 1 maja 2015 r. ubezpieczona miała wystawiane przez lekarzy psychiatrów zwolnienia lekarskie stwierdzające niezdolność do pracy.

A. T., jako radca prawny, prowadzi jednoosobowo od 1 marca 2009 r. działalność gospodarczą, w ramach kancelarii prawnej w C. przy ul. (...). Ubezpieczona zatrudnia w kancelarii dwóch aplikantów na podstawie umowy o pracę - A. H. i A. B. (1).

Kancelaria jest czynna od poniedziałku do piątku, w godzinach od 9.00 do 16.00. Działalność gospodarcza nie była zawieszona w spornych okresach. W tym czasie klientów kancelarii obsługiwali radca prawny A. B. (2), współpracujący z ubezpieczoną oraz pracownicy kancelarii. W okresach spornych A. T. przychodziła do kancelarii celem podpisania dokumentów takich jak: pełnomocnictwa substytucyjne, listy obecności, faktury ryczałtowe, celem dokonania wypłat wynagrodzeń dla pracowników, zatwierdzenia list obecności pracowników kancelarii.

W miesiącach marzec, kwiecień i maj 2015 r. A. T. miała zawarte stałe umowy jako radca prawny, umowy zlecenia o obsługę prawną z (...) sp. z o.o. w P. i (...) Sp. z o.o. w C.. Z tego tytułu w okresach spornych otrzymywała wynagrodzenie w łącznej wysokości 4.000 zł. miesięcznie.

(dowód: zeznania ubezpieczonej – k. 36v – 37v, informacja CEIDG k. - 15)

Decyzją z dnia 13 marca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił A. T. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 29.11.2014r. do 14.01.2015r. i zobowiązał do zwrotu zasiłku nienależnie pobranego za okres od 29.11.2014r. do 31.12.2014r. w kwocie 8.437,77 zł. brutto

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy, powołując się na art. 17 ustawy z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wskazał, że odwołująca w trakcie orzeczonej niezdolności do pracy wykonywała pracę zarobkową w formie pozarolniczej działalności gospodarczej – kancelarii prawnej, co zostało stwierdzone przez płatnika Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w W., który przeprowadzili kontrolę w dniach 13.12.2014r. i 05.01.2015r., załączając protokół oraz płytę z nagranych porad udzielanych w tych datach przez ubezpieczoną.

A. T. odwołała się od w/w decyzji ZUS do sądu i sprawa toczy się pod sygn. akt VII U 237/15.

(dowód: dokumenty w aktach VII U 237/15 tut. sądu)

Decyzją z dnia 14 kwietnia 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił A. T. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 15.01.2015r. do 27.03.2015r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy, powołując się na art. 13 ustawy z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wskazał, że odwołująca po ustaniu tytułu ubezpieczenia z dniem 13.01.2015r. kontynuuje wcześniej podjętą działalność pozarolniczą i nie podlega z tego tytułu dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

A. T. odwołała się od w/w decyzji ZUS do sądu i sprawa toczy się pod sygn. akt VII U 407/15.

(dowód: dokumenty w aktach VII U 407/15 tut. Sądu)

Sąd rejonowy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (dalej: ustawa zasiłkowa) zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby **w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego**.

Tytułem tego ubezpieczenia jest zatrudnienie lub inna działalność, których podjęcie rodzi obowiązek ubezpieczenia chorobowego lub uprawnienie do objęcia tym ubezpieczeniem na zasadach dobrowolności w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zasiłek chorobowy nadto przysługuje także osobie, która jest niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego (np. po zakończeniu umowy o pracę), jeżeli niezdolność ta trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała nie później niż w czasie określonym w art. 7 pkt 1 i 2 ustawy, zasiłkowej.

Ubezpieczona dochodzi prawa do zasiłku chorobowego z tytułu niezdolności do pracy z powodu choroby za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia, po zakończeniu zatrudnienia z dniem 13 stycznia 2015 r. w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w W. podnosząc, że jej niezdolność do pracy powstała w trakcie zatrudnienia w Spółce, tj. z dniem 31.10.2014r. oraz że po ustaniu zatrudnienia (tytułu ubezpieczenia) nie świadczyła pracy osobiście w ramach prowadzonej działalności gospodarczej pozarolniczej, w ramach kancelarii prawnej.

Organ rentowy wskazał, iż ubezpieczona nie ma prawa do zasiłku chorobowego za sporne okresy, tj. od 14.04.2015r. do 01.05.2015r. i od 28.03.2015r. do 13.04.2015r., bowiem po ustaniu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, tj. po 13.01.2015r. prowadziła działalność gospodarczą stanowiącą tytuł do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym.

Bezspornym jest, iż ubezpieczona nie zgłosiła się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego w ramach prowadzonej przez siebie działalności – kancelarii prawnej.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r., zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia **nie przysługuje** za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby.

Ogólną zasadą ubezpieczeniową jest ekwiwalentność świadczeń w tym znaczeniu, że prawo do zasiłku przysługuje jedynie w sytuacji istnienia tytułu ubezpieczenia. Wyjątkowo prawo to może być przyznane bez istniejącego aktualnie tytułu ubezpieczenia. Wyjątków nie można interpretować rozszerzająco. Tytułem tego ubezpieczenia jest zatrudnienie lub inna działalność, których podjęcie rodzi obowiązek ubezpieczenia chorobowego lub uprawnienie do objęcia tym ubezpieczeniem na zasadach dobrowolności w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Świadczenie to nadto przysługuje także osobie, która stała się niezdolna do pracy już po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego (np. po zakończeniu umowy o pracę), jeżeli niezdolność ta trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała nie później niż w czasie określonym w art. 7 pkt 1 i 2 ustawy.

Dokonując wykładni treści art. 13 ust. 1 pkt 2 oraz art. 7 ustawy zasiłkowej sąd rejonowy miał na uwadze cel ustawy zasiłkowej. W uzasadnieniu wyroku z dnia 12.08.1998r., IIUKN 172/98 (OSNAPiUS 1999 nr 16, poz.552) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że celem ustawy zasiłkowej jest zapewnienie środków utrzymania pracownikowi, który w okresie czasowej niezdolności do pracy nie wykonuje pracy i nie otrzymuje wynagrodzenia. Przyjęcie odmiennej wykładni cytowanych artykułów byłoby sprzeczne z zasadami sprawiedliwości społecznej. Sąd Najwyższy wielokrotnie (vide uchwała SN z 12 września 2008 r. I UZP 5/08) wskazywał, iż na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych niedopuszczalna jest wykładnia przepisów prowadząca do wniosków sprzecznych z zasadami sprawiedliwości społecznej, a nawet przyzwoitości.

Ratio legis ochrony po ustaniu zatrudnienia (ubezpieczenia) jest zatem dostarczenie środków utrzymania osobie, która z powodu niezdolności do pracy doznała przeszkody w szukaniu nowego źródła utrzymania (dochodów). Osoba, która prowadzi działalność gospodarczą (ubezpieczona), ma realną możliwość uzyskania z tego tytułu dochodu, ewentualnie ma prawo dobrowolnie ubezpieczyć się w ramach ubezpieczenia chorobowego i z tych przyczyn Ustawodawca nie uznał za uzasadnione chronić jej niezdolności do pracy poprzez wypłatę zasiłku chorobowego z tytułu uprzedniego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, po ustaniu tytułu ubezpieczenia i to bez względu, czy niezdolność do pracy została rozpoczęta jeszcze w czasie trwania ubezpieczenia z umowy o pracę, czy też niezdolność ta powstała po ustaniu ubezpieczenia.

Bez znaczenia jest okoliczność podnoszona przez ubezpieczoną, że w spornym okresie osobiście nie pracowała w kancelarii przy ul. (...). Prowadzenie działalności zarobkowej, działalności gospodarczej, w ramach której można dobrowolnie się ubezpieczyć chorobowo, nie wiąże się z wymogiem osobistego świadczenia tej działalności przez właściciela (prowadzącego działalność). Prowadzący taką działalność może ją prowadzić przecież jedynie w oparciu o prace osób, które zatrudnia na podstawie umowy o pracę, czy innych stosunków prawnych.

Ubezpieczona nie wykazała, iż w spornych okresach nie prowadziła działalności zarobkowej. Wręcz przeciwnie wykazała, że działalność gospodarcza przez nią prowadzona nie była zawieszona, kancelaria funkcjonowała i w tym czasie uzyskiwała ryczałtowe wynagrodzenie z dwóch umów zlecenia o obsługę prawną.

Zatem w pełni zaszły przesłanki z art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy zasiłkowej wyłączające prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia z zatrudnienia w ramach umowy o pracę.

Należy podkreślić, iż prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia ma charakter wyjątkowy. Wyjątkowość wyraża się w przyznaniu prawa do świadczenia w okresie, za który nie jest opłacana składka, osobom niepodlegającym ubezpieczeniu. Trzeba też przypomnieć, że zasiłek chorobowy zastępuje utracony zarobek. Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że ryzykiem chronionym jest w tym przypadku niemożność wykonywania (kontynuowania lub podjęcia) każdej działalności zarobkowej, zarówno tej, której wykonywanie dawało tytuł do objęcia ubezpieczeniem, jak i wykonywanej równoległe z taką działalnością a ponadto jakiegokolwiek nowej działalności dającej źródło utrzymania. Jeżeli po ustaniu tytułu ubezpieczenia dojdzie do kontynuowania lub podjęcia działalności zostanie ona objęta ubezpieczeniem chorobowym. Wówczas zdarzenie ubezpieczeniowe (choroba) będzie pozostawać w związku z nowym tytułem ubezpieczeniowym (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001 r., III ZP 11/01 OSP 2002 Nr 1, poz. 18, OSP 2002 Nr 12, poz. 151 z glosą H. Pławuckiej).

Kontynuowanie przez ubezpieczoną pozarolniczej działalności gospodarczej po rozwiązaniu stosunku pracy stanowi negatywną przesłankę przysługiwania zasiłku chorobowego za okres po ustaniu stosunku pracy jako tytułu ubezpieczenia chorobowego, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (por. wyrok SN z 28 maja 2013 r., I UK 626/12).

Bez znaczenia prawnego jest okoliczność podnoszona przez ubezpieczoną, iż toczy się postępowanie na podstawie wniesionego przez nią powództwa w sprawie pracowniczej.

Zgodnie z art. 316 k.p.c. sąd wydając wyrok, bierze za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Przez stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy należy rozumieć zarówno istniejące w tym momencie okoliczności faktyczne jaki i stan prawny obowiązujący na dzień zamknięcia rozprawy. W niniejszym postępowaniu sąd bada legalność zaskarżonych decyzji organu rentowego i orzeka o nich tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wyrokowania w sprawie, zaś postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym ustalenia dokonane przez organ rentowy.

Na dzień zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie, rozwiązanie umowy o pracę w trybie dyscyplinarnym jest nadal skuteczne i nie ma wpływu na decyzje ubezpieczeniowe. Prawo pracy nie zna instytucji nieważności z mocy prawa czynności w postaci rozwiązania umowy o pracę. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 maja 1997 r. (I PKN 170/97) wskazał, iż rozwiązanie umowy o pracę nawet sprzeczne z prawem lub nieuzasadnione nie jest nieważne z mocy prawa. Ponieważ do dnia zamknięcia rozprawy nie doszło do zaistnienia prawomocnego orzeczenia sądowego przywracającego ubezpieczoną do pracy, to w istocie ubezpieczona od dnia 14.01.2015r. nie posiada tytułu ubezpieczenia społecznego, w tym ubezpieczenia chorobowego.

Na marginesie wskazać należy również, iż w sytuacji uzyskania w przyszłości przez ubezpieczoną korzystnego rozstrzygnięcia sprawy pracowniczej, co może mieć wpływ na prawo do zasiłku chorobowego za sporne okresy, droga dla żądania w takim nowym stanie faktycznym tych zasiłków chorobowych nie będzie zamknięta dla ubezpieczonej. Zgodnie bowiem z art. 83 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, prawa lub zobowiązania stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych mogą ulec ponownemu ustaleniu z urzędu lub na wniosek osoby zainteresowanej, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Zatem cytowany przepis stanowi quasi wznowienie postępowania przed organem rentowym

Wobec powyższego sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz przepisów prawa materialnego powołanych w treści uzasadnienia, oddalił odwołania od zaskarżonych decyzji.